

KALIP SEKTÖRÜ YENİ PROJELERİ BEKLİYOR

HAZIRLAYAN:
ERKAN ÇAKAN

Kalıp sektörü son 10 yılda yüzde 250 büyüdü. Fakat büyüme son üç yıl içinde hız keserek yatay bir seyir izlemeye başladı. Özellikle yeni projelerin devreye alınacağı 2019 yılının sonuna doğru hareketlenmesi beklenen sektörün 2023'e kadar yüzde 70 ila 100 arası büyüyeceği öngörülüyor.



320

MİLYON EURO

**2018 YILI İHRACAT
MİKTARI**

290

MİLYON EURO

**2018 YILI İTHALAT
MİKTARI**

%70

ORAN

**SEKTÖRÜN İŞ HACMİNDE
OTOMOTİVİN PAYI**

Fotoğraflar: Dünya Gazetesi Fotoğraf Arşivi

Türkiye kalıp sektörü, üretimde yüksek teknoloji içeren gelişmiş yazılım, donanım ve tezgahlar alanında faaliyetlerini hızlandırıyor. Sektörün global pazarda daha etkin konuma gelmesi için katma değer artırılması ve yeni üretim teknolojilerine yönelmesi gerektiğini kaydeden sektör temsilcileri, tesislerin Endüstri 4.0'a göre yapılandırılmasının önemine işaret ediyor. Üretim ve yazılım teknolojilerindeki hızlı ilerleme ile maliyetleri düşmekte olan kalıpların teslim süreleri de kısalıyor. Yatırım maliyeti düşüğe kalıptan çıkan ürünün maliyetinin de azaldığına dikkat çeken uzmanlar, kalıp sektöründeki teknolojik yatırımların rekabeti artırdığını belirtiyor. Mühendisliğin dijital ortamda gerçeğe daha yakın analizlerle yapabiliyor olması, kalıpların hassasiyetini ve verimliliğini destekliyor, ömürlerini uzatıyor.

Ulusal Kalıp Üreticileri Birliği'nden (UKUB) alınan verilere göre, 2010-2017 yılları arasında Türkiye kalıp sektörünün ihracatı, yıllık ortalama yüzde 10.5'lik bir büyüme performansı ile 280 milyon Euro büyüklüğe ulaştı. En önemli ihracat pazarı yüzde 61'lik oranla Avrupa ülkeleri olup, bunu yüzde 8.5 ile Rusya izliyor.

Bilgisayar destekli tasarım ve üretim yapılıyor

Kalıp sektörü, diğer sanayi alanlarına göre küçük ölçekli olsa da sanayiye katkısı anlamında etkisi son derece büyük. Yeni araç veya yeni bir ürün tasarlayıp pazarda yer alabilmek için kalıp teknolojisi ve üretim gücünün var olması gerekiyor. Yeni bir inovasyonu imalata dönüştürmek, buna yönelik kalıbın üretilmesini de zorunlu hale getiriyor. Sektör temsilcileri, kalıp teknolojisinin ve kalıp sektörünün güçlenmesinin, hizmet verilen sektörlerle de olumlu yansıtacağını altını çiziyor. Kalıplıcağın geliştiği ülkelere bakıldığında, bilgisayar destekli tasarım ve üretimin yapıldığı dikkat çekiyor. Bu ülkelerde hızlı ve fonksiyonlu CNC tezgahlarının kullanıldığını vurgulayan sektör aktörleri, geline noktada kalıp üretim sürecinin yüzde 95'inin, yüksek teknoloji içeren gelişmiş yazılım, donanım ve tezgahlar kullanılarak, insan hata riskinin en aza indirildiği ortamlarda gerçekleştiğini vurguluyor.

Kalıp sektörü katma değeri yüksek bir alan. İhracatta, kalıp tipine göre kilogram



başına 25 ila 100 dolar katma değer sağlanabilir. Türkiye'nin ortalama ihracat değerinin kilogram başına 1.5 dolar olduğu dikkate alınır, kalıplıcağın önemi ve değeri daha kolay anlaşılıyor. Türkiye'deki otomotiv ve dayanıklı tüketim ürünlerinin imalatında kullanılan kalıpların yüzde 30'u yurt içinde, kalan yüzde 70'i yurt dışında, çoğunlukla Çin ve Uzakdoğu'da yaptırılıyor.

ABD'de imalatçıların üçte biri iflas etti

Uygun maliyette kalifiye eleman bulunamaması sebebi ile ABD'de kalıp maliyetlerinde yaşanan artış, kalıp imalatçıların üçte birinin iflas etmesine yol açtı. Bu rakam tüm sanayideki oranın iki katı. Aynı durum Avrupa'da da yaşanıyor. ABD ve Avrupa'da küçülmekte olan bu kapasite, Türkiye için önemli bir fırsata çevrilebilir. Son dönemde komşu ülkelerde yaşanan siyasi ve ekonomik sorunlar, ihracat rakamlarını olumsuz

etkiliyor. Bu olumsuz etkenlerin altında yeni pazar arayışına giren firmalar, özellikle Türk cumhuriyetleri ve yakın Avrupa ülkelerine odaklanıyor. Bunun yanı sıra firmalar; Çin, Latin Amerika, Hindistan, Meksika ve Afrika gibi potansiyel pazarlara da yöneliyor.

Kalıp sektörü yüzde 70 oranında otomotiv sanayiine hizmet veriyor. Türkiye'de yılda ortalama 1.5 milyon adet araç üretiliyor. Bu miktar Avrupa'da 20 milyon. Avrupa'daki kalıplıcağı sayısı azalırken, Türkiye'nin bu fırsatı değerlendirilmesi gerektiğine dikkat çeken uzmanlar, Türkiye kalıp sektörünün Avrupa pazarında, Güney Kore, Tayvan ve Çin'e göre daha avantajlı olduğuna işaret ediyor. Avrupa'da kalıp sektöründe önde gelen ülkeler; Portekiz, İspanya, Almanya ve İtalya. Bu ülkelerde kalıp işlemenin saat ücreti 50 ila 70 Euro iken, Türkiye'de bu rakam 20 ila 40 Euro. Ayrıca sektör, yeni bir faaliyet alanı geliştirmek amacıyla son yıllarda havacılık ve savunma sanayii sektörlerine

de ağırlık vermeye başladı. Türkiye'nin gelişmiş ülkelerle rekabet edebilmesinin, katma değeri yüksek teknolojik ürün tasarım ve imalatı ile mümkün olacağını belirten uzmanlar, katma değeri yüksek ürün tasarım ve imalatının ise Ar-Ge ve inovasyon ile mümkün olacağını kaydediyor. Son 10 yılda Türkiye kalıp sektörünün toplam büyümesi yüzde 250 olarak gerçekleşti. Fakat büyüme, son üç yıl içinde hız kesmiş olup, yatay bir seyir izliyor. Özellikle yeni projelerin devreye alınacağı 2019 yılı sonuna doğru hareketlenmesi beklenen sektörün, 2023 yılına kadar yüzde 70 ila 100 arası büyüyeceği öngörülüyor. Sektörde faaliyet gösteren firma sayısı yaklaşık 10 bin olup, 120 bin kişi de istihdam ediliyor.

“Takım çeliğine ilave gümrük vergileri kaldırılmalı”

Öte yandan kalıbın temel yapıtaşı olan kalıp çeliğinin Türkiye’de üretilmiyor olması, firmaları kalıp çeliğini yüzde 100 ithal etmek zorunda bırakıyor. Takım çeliğine uygulanan ilave gümrük vergileri de sektörü olumsuz etkiliyor. Bu durum üreticileri hem rekabetçi fiyat vermekten uzaklaştırıyor, hem de projenin temin sürelerini yakalama-

sını güçleştiriyor. Türkiye kalıp sektörünün kümelenme ile bir araya gelmesi gerektiğini ileten sektör temsilcileri, böylece sektörün hem yurt içi hem de yurt dışı pazarlarda önemli bir tedarik ve cazibe merkezi haline geleceğinin altını çiziyor.

OSB bünyesinde kurulacak kalıp teknolojileri Ar-Ge merkezi ile yenilikçi kalıp çözümleri geliştirilerek, kalıpcılık sektörüne ve üretim sanayisine katma değer sağlanabileceği vurgulanıyor. OSB’ler bünyesinde kurulacak ortak kullanım merkezleri ile yatırım ve işletme maliyetleri düşürülüp, rekabet gücü artırılabilir. Yüksek tonajlı kalıp deneme preslerinin üyelere hizmet vereceği kalıp deneme merkezlerinin kurulması ile kalıp teslim süreleri kısalsabilir, rekabet gücü artabilir. İhracata yönelik kalıp projeleri için, makine-ekipman-yazılım yatırım desteklerinin sağlanması da sektörün orta vadede büyümesini hızlandırabilir.

“Yazılım teknolojilerindeki ilerleme maliyetleri düşürüyor”

Bu arada Makine İhracatçıları Birliği Başkanı Kutlu Karavelioğlu, “Seri imalat sürecinin en önemli unsurlarından olan kalıplar, mamullerin hızlı ve tekrarlanabilir kalitede

üretilmesini sağlıyor. Kalıplar, sıvı veya katı hammaddeyi belirli bir geometri içinde sıkıştırmasıyla iş görüyor. Bilgisayar ve yazılım teknolojilerindeki hızlı ilerleme ile maliyetleri düşmekte olan kalıpların teslim süreleri de kısılıyor” diyor.

Kutlu Karavelioğlu şöyle devam ediyor: “Yatırım maliyeti düştükçe kalıptan çıkan ürünün maliyeti de azalıyor. Kalıp sektöründeki teknolojik yatırımlar rekabeti artırıyor. Bu gelişmelere paralel olarak, kalıpların bağlandığı presler, enjeksiyon makineleri gibi makinelerin üretimini de artırıyor. Mühendisliğin dijital ortamda geçişe daha yakın analizlerle yapabiliyor olması, kalıpların hassasiyetini ve verimliliğini destekliyor, ömürlerini uzatıyor.”

İhracatın ithalatı karşılama oranı yüzde 78

Türkiye kalıp sektörü için Almanya, İtalya ve Rusya'nın önemli pazarlar arasında yer aldığını belirten Kutlu Karavelioğlu konu hakkında şunları kaydediyor: “Sektörün ihracatı 2018 yılında 260 milyon dolara ulaştı. Sektörün ihracatındaki hızlı artış, fon yaratarak pazarlama ve markalaşma imkanlarını pekiştiriyor. Ar-Ge çalışmalarının yaygınlaşmasına da olanak sağlıyor. Kalıp sektöründe 2018 yılı Ocak-Kasım döneminde ihracatın ithalatı karşılama oranı yüzde 78 oldu.

Sektör, ithalatın yaklaşık yarısını fiyatlarıyla küresel sektörü domine eden Çin’den gerçekleştiriyor. Kalıp sektöründeki deneyimin, teknoloji geliştirme kabiliyeti ile birleşmesi durumunda, firmalarımızın ölçek sorununu hızla aşacağını ve ithalatı azami düzeye indireceğini öngörüyoruz. Türkiye'nin makinecileri, dış pazarda güçlü olabilmek için iç pazara mutlak şekilde hakim olmak durumunda. Kalıp sektöründeki yatırımların çoğalması makinelerin değerini ve rekabetçiliğini artıracak.

İlk çağlarda toprağa şekil vermek için kullanılan taş kalıplardan günümüzde maddeye kompleks şekiller vermek üzere kullanılan kalıplara gelinceye kadar sektör kayda değer bir ilerleme kaydetti. Bütün kalıplar sıvı veya katı hammaddeyi belirli bir geometri içinde sıkıştırmasıyla iş görüyor. Döküm model ve maça sandıkları, cam, plastik ve lastik enjeksiyon, şişirme veya pişirme kalıpları, sıvama kalıpları gibi çok çeşitli kalıplar, otomotivden genel endüstriye çok çeşitli alanlarda kullanılıyor.”



“AR-GE VE İNOVASYONA DAYALI ÜRETİM YAPILMASI ŞART”



Şamil ÖZOĞUL
Ulusal Kalıp Üreticileri Birliği (UKUB) Başkanı

Ulusal Kalıpcılık Zirvesi'nin sekizincisini Eylül ayında düzenlediklerini belirten Ulusal Kalıp Üreticileri Birliği (UKUB) Başkanı Şamil Özoğul, zirvenin ardından yayımladıkları 'Ulusal Kalıpcılık Zirve Bildirgesi' ile sektörün hedeflerini belirlediklerini aktardı. Özoğul, dengesiz iş yükü problemini aşmak ve kalıpcıların katma değeri ve iş potansiyeli yüksek olan havacılık ve savunma sanayii gibi farklı sektörlerle yönelmelerini sağlamak amacıyla başta TAI olmak üzere benzer firmalara ziyaret ve tanışma toplantıları düzenleyeceklerini duyurdu. Özoğul, Türk Kalıpcılık Sektör Raporu'nu da 2019 sonuna kadar tamamlayarak, tüm paydaşlarına sunacaklarını kaydetti.

Birlik olarak, Kalıpcılar Vadisi OSB'nin ve içinde yer alacak olan 'Ortak Kullanım Merkezi ile Kalıp Teknolojileri Ar-Ge Merkezi'nin bir an önce hayata geçirilmesi için çalışmalarına hız vereceklerini aktaran Şamil Özoğul, "Sanayi tedarik zincirinin diğer paydaş STK'ları ile birlikte, yurt dışı ve yurt içi rekabet gücümüzü artırmaya yönelik ortak çalışmalar yapılacak. Yurtdışında düzenle-

Sadece tüketen değil, aynı zamanda üreten bir topluma dönüşebilmemiz ve bu sayede farklılaşabilmemiz için Ar-Ge ve inovasyona dayalı tasarım ve üretim yapılması şart.

necek sektörümüze ait stratejik fuarlar belirlenerek, Türk kalıpcılık sektörünün yurt dışında bilinirliğini ve ihracat potansiyelini artırmak adına, başta Moulding Expo olmak üzere benzer fuarlara üyelerimiz ile birlikte katılım, gezi organizasyonları düzenlenecek ve fuarlarda B2B görüşmeleri gerçekleştirilecek" diye konuştu.

“Kalıpcılık tanıtım seminerleri artırılarak devam ettirilecek”

Kalıpcılık mesleğini tanıtmak ve gençleri kalıpcılığa özendirme amacıyla meslek liseleri, yüksekokullar ve üniversiteler seviyesinde yapılmasına başlanmış olan kalıpcılık tanıtım seminerlerinin artırılarak devam ettirileceğini ifade eden Şamil Özoğul, eğitime özel önem verdiklerini vurguladı. Meslek liselerinden gelen talepler doğrultusunda 'Ulusal Kalıpcılık Yarışması'nın 2019-2020 öğretim yılında da düzenlenmesi için çalışmalara başlanacağını vurgulayan Özoğul, şunları söyledi: "Tüm sanayi sektörlerinin ortak sorunu olan nitelikli insan kaynağı eksikliğini giderilmesi yönünde başlatmış olduğumuz Kalıpcılık Eğitimi Sertifika Programı'nın yaygınlaştırılarak devam ettirilmesi konusunda çalışmalar yapılacak. 'Kalıp Mühendisliği Lisans Programı', 'İleri Kalıp Teknolojileri Yüksek Lisans Programı' ve benzeri programların oluşturulması yönünde üniversiteler ile çalışmalar başlatacağız. Sektörü geliştirmek için önerilerimiz arasında meslek liselerimizin takım, malzeme, yazılım gibi ihtiyaçlarının tedarik edilmesine yönelik sanayicilerin organize edilmesi, meslek liselerinde okuyan öğrencilerin sanayiye entegrasyonunu sağlamak amacı ile ulusal kalıpcılık yarışmalarının yapılması, mesleki teknik eğitim içeriğinin Endüstri 4.0'ı da dikkate alarak

geliştirilmesi için ilgili bakanlıklara sunmak üzere çalışma yapılması, geçmişte teknik eğitim fakülteleri bünyesinde faaliyet gösteren dört yıllık lisans seviyesinde eğitim veren kalıpcılık öğretmeni yetiştiren ve daha sonra kapatılan ilgili bölümün yeniden açılması da yer alıyor." Kalıp sektörünün Ar-Ge konusundaki yetkinliğine de işaret eden Şamil Özoğul, pek çok üyenin yürüttüğü Ar-Ge çalışmaları kapsamında TÜBİTAK ve KOSGEB desteklerinden faydalanarak katma değerli yeni kalıp projelerini hayata geçirdiğine dikkat çekti.

“Kalıpcılar kopyalayan değil tasarlayan haline geldi”

Katma değeri yüksek ürün tasarım ve imalatının Ar-Ge ve inovasyon ile mümkün olduğuna vurgu yapan Özoğul, şöyle devam etti: "Sadece tüketen değil, aynı zamanda üreten bir topluma dönüşebilmemiz ve bu sayede farklılaşabilmemiz için Ar-Ge ve inovasyona dayalı tasarım ve üretim yapılması şart. Ar-Ge kültürünü özümsemiş kalıp üreticisi sayısı henüz yeterli olmamakla beraber hızla artıyor. Firmalarımız, tasarım ve teknoloji ithal eden veya kopyalayan bir anlayıştan sıyrılarak, kendi tasarımlarını yapabilen, kendi teknolojilerini geliştirebilen bir yapıya dönüşmeye başladı. Biz kalıpcılar, Ar-Ge ve yenilikçilik kültürünün çağın önemli bir gerekliliği olduğunun bilincindeyiz. Bizlerde oluşan bu bilinç, yerli kalıp üreticisini destekleyen uygulamalar devreye alınarak Türkiye'de yapılmasına rağmen, düşük maliyetli ülkelere kalıp ithal edilmesini kısıtlayan koruyucu önlemler alınarak desteklenirse, ürettiğimiz kalıpların ihracat değerleri ithalat değerlerini aşacak, Türkiye kalıpcılık sektörü cari açığın azalmasına katkı sağlayacaktır."



FAZLADAN BİR KALEM DAHA
#OlmasadaOlur
AMA EĞİTİM OLMAZSA OLMAZ.

*Siz de Darüşşafaka'ya destek olun,
annesi ya da babası hayatta olmayan çocuklarımızın
geleceğini aydınlatın.*

www.darussafaka.org

Darüşşafaka
1863 CEMİYET